

BUITEN

13^e JAARGANG N°. 52.

ZATERDAG 27 DECEMBER 1919.

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.
KASTEEL VAN LA PENA TE CINTRA BIJ LISSABON.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BARBARIJSCH SCHAPEN (I4) (SLOT), UIT HET ENGELSCH VAN ROBERT HICHENS, DOOR LIES SINNIGE—VAN DER AAT	BLZ. 608, 617
REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL (SLOT), DOOR DR. M. G. DE BOER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 607, 610—615
GELUKSVOGELS, DOOR W. H. DE ROOS	BLZ. 612
WIESJE'S KERSTFEEST, DOOR JOB STEYNEN	613
BLADKAKTUSSEN, DOOR E. TH. W., GEÏLL.	BLZ. 615—616
HET „OUDE RAEDTHUYS" TE HAARLEM, DOOR S. KALFF GEÏLLUSTREERD	616—617
HET MEER DE IJZEREN MAN, ILLUSTRATIE	BLZ. 618
ONTVANGEN BOEKEN	618
JAPANSCH SPREEKWOORDEN, DOOR DE R.	618

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt geacht achter op de foto's.

De uitgevers versoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BARBARIJSCH SCHAPEN.

I4) Naar het Engelsch van ROBERT HICHENS.

HIJ had voorzien dat haar man gevaar zou loopen haar te verliezen — want zoo legde zij het „grande perle" uit. Hij zou gevaar loopen haar te verliezen, maar had hij haar ooit werkelijk bezeten? Had iemand haar ooit bezeten? En zij, kon zij zich ooit geheel en al, met algeheele zelfverloochening, aan iemand geven? Ze wist het niet. Maar ze wist dat de Spahi meer macht over haar had dan eenig man ooit had bereikt. Zij beschouwde deze macht, vastbesloten, als geëindigd. Hij was begonnen haar te beheerschen. Als ze dezen ochtend niet zoo geschrokken was, waardoor ze tot een nauwkeurig besef van de betekenis der gebeurtenissen was gekomen, had hij zijn macht over haar nog grooter kunnen maken.

Iets van den slavengeest was zeker in haar gekomen terwijl ze bij dezen man was, die misschien vrouwen had die weinig meer waren dan slavinnen. Het was vreemd, dat, terwijl ze nu zat te denken over deze onderwerping van haar wil en geest aan den zijnen, zij zich niet boos voelde worden of zelfs niet erg vernederd. Zij was zich veel meer bewust van het gemis van een genoegen dat zij nogmaals wenschte te genieten.

Ze zuchtte en keek weer naar het bed. Het was beslist onmogelijk dat ze slapen kon. Zij was benieuwd te weten waar haar man was; waarschijnlijk lag hij uitgestrekt op een veldbed onder de schaduw van zijn tent, snurkend. Om hem heen waren bergen, veronderstelde ze. En bij zonsopgang zou hij uitgaan met zijn geweer.

En als Achmed het hem eens verteld had!

Maar Achmeds lippen waren gesloten door het geld van den Spahi. Daar was zeker van. Ze wist dat ze er vertoewendigd over behoorde te zijn. Misschien zou ze zich in een ander land ook verontwaardigd gevoeld hebben. Maar zulke ondernemingen schenen hier niet onnatuurlijk, zeker niet, zelfs niet erg strafbaar.

Aan de rivier, toen ze onder Benchaâlals mantel gekropen was, had ze zich erg vernederd gevoeld. Maar dit gevoel van schaamte had haar op een geheimzinnige wijze verlaten, tegelijk met den schrik die het vergezeld had.

En toch hield ze beslist niet van dezen man. Ze beminde hem niet en toch voelde ze een sterke neiging hem te volgen en te gehoorzamen. Het was alsof hij in zijn hand een dun koord hield dat aan haar bevestigd was en zoo dikwijls hij er, hoe zacht dan

ook, aan trok, voelde ze dat ze moest gaan in de richting die hij wenschte.

Nu, op dit oogenblik zelfs, trok hij aan het koord, ergens buiten in den nacht. Ze voelde het zachte rukken.

Als hij er maar niet was, zoodat ze naar buiten kon gaan, op de veranda en den avond zien en de woestijnlucht inademen! Ze voelde zich als een gevangene in de kleine kamer. Het scheen haar toe dat de atmosfeer daarbinnen verstikkend was.

Ze had al haar dingen ingepakt om morgenochtend klaar te zijn, en droeg nu een reisjapon, zooals de Spahi gezien had.

Deze was onuitstaanbaar dicht en dik, en nu, niet in staat stil te zitten, stond ze op, ging naar haar koffer en nam er een japon uit van donnere stof en donker-roode kleur.

Ze had haar niet gedragen in El-Akbara. Vlug verwisselde ze haar reiskostuum voor dit. Toen keek ze in den spiegel. Ze was verrast door de opgewonden uitdrukking op haar gezicht. Haar stralende oogen waren vol verwachting. Deze roode japonzager onaf uit zonder juweelen. Ze had een klein juweelen-kistje in haar koffer. Ze opende het, nam er een langen diamanten ketting uit, en hing die om haar hals.

Ze had gehoord dat de Arabieren verzot zijn op juweelen en alles wat schittert; dat hun vrouwen bedekt zijn met gouden munten en kostbare amuletten. Er kwam een hevige begeerte in haar op dat de Spahi haar één enkelen keer zoo zou zien, één oogenblik, in deze japon en met deze diamanten. Het was de begeerte van een coquette. Na den volgenden dag zouden ze elkaar waarschijnlijk nooit meer ontmoeten.

Hij zou haar ongetwijfeld spoedig geheel en al vergeten zijn. Zij had een gevoel alsof ze wel een indruk op hem zou willen achterlaten, een indruk welke zijn herinnering aan haar snikken, haar betraand gezicht en gehoorzaamheid zou uitwisschen.

Ze zuchtte, terwijl ze stil bleef staan en de diamanten ketting losjes in haar handen hield.

Toen deed ze wat ze besloten had niet te doen. Ze stapte naar buiten op de veranda.

Het was reeds laat; tenminste zoo dacht de Franschman wien het hotel toebehoorde, er over. Hij en zijn vrouw en de bedienden waren naar bed gegaan. Diepe stilte heerschte over deze afgezonderde wereld aan den rand van de wereld van vrijheid, stilte, alleen gebroken door de stem der rivier. En die stem, besloten in dit voortreffelijk vat van stilte, scheen er door beïnvloed, scheen verijnd te zijn, verzacht tot een teerheid die aandoenlijk, bijna smachtend was. De maan was aan het opkomen en dreef haar gouden rand over het zwarte schaduwbeeld van een groote rots.

Lady Wyverne sloeg haar bijna ademloos gade, terwijl zij rees met geheimzinnige vastheid, tot haar volle rondte, bevrijd van de woeste, dramatische schaduw en ongehinderd, aan den helderen, met sterren bezaaiden hemel stond. Die gevangene was eindelijk vrij.

Ze keek over de plaats, naar de donkere boomen en naar den weg er achter. Er was niemand. Ze keek naar de vage gestalten der bergen. Haar man was ergens in die bergen. Met het komen van den donkeren nacht was een lichte onrust, welke diep in haar hart verborgen gelegen had, verdwenen.

Sir Claude was onherroepelijk weg, dat stond vast.

En Benchaâlal?

Een donkere gestalte sloop over den weg, in de richting van de woestijn. Ze was voorbij vóór zij tijd had gehad er goed naar te kijken, en verdween in het maanlicht. Dat het een Arabier was, had ze gezien. Maar dat was alles. De gedaante scheen hard te loopen. Ze vluchtte zoo snel, zoo zwijgend, als een schaduw over een wit laken.

Lady Wyverne was geschrokken en hield haar adem een oogenblik in. Ze keerde zich zelfs half om naar de verlichte kamer achter haar, bewogen door een plotseling gevoel dat er gevaar was in deze eenzaamheid, dat het beter voor haar was naar binnen te gaan, de *persiennes* te sluiten en de tooverkracht daarbuiten te vergeten. Maar toen ze zich omwendde, hoorde ze den Spahi weer zingen, hoorde hem maar heel even. De stem was slechts een zacht gemurmel en ze kon niet zeggen waar ze vandaan kwam. Maar ze wist dat hij wachtte, dat hij haar gezien had, dat hij haar riep.

Wederom, als reeds zoo dikwijls in haar leven, voelde zij de lichte, maar eigenzinnige, hardnekkige handen der grilligheid op haar schouders. En ze was zoo bang ze te weerstaan — wetend, dat er van nacht iets in haar leefde dat voorzichtiger, zelfs bevreesd was — dat ze zich plotseling aan haar leiding overgaf. Zonder stil te staan om een mantel op te nemen, ging ze zachtjes haar kamer uit, de donkere trap af en naar buiten naar de plaats.

XIV

Benchaâlal, die onder de veranda stond, glimlachte toen hij Lady Wyverne op de plaats zag komen en vlug om zich heen zag kijken. Een oogenblik lang bewoog hij zich niet, maar keek naar de kleine, tenger gestalte in haar roode japon en naar de schittering van den dunnen, diamanten ketting in het maanlicht. Hoe sierlijken elfachtig zag ze er uit, hoe verschillend van de verschrikte vrouw aan de rivier! Ze stak de plaats over en ging naar de Judasboomen. Hij kwam te voorschijn en voegde zich bij haar.

Toen ze hem zag zei ze op een zachten toon:

„Zag u dien man voorbij gaan?"

„Madame?"

„Net zoo, een man. . . die hard liep! Hij ging dien kant uit.”

Ze wees naar de opening van den pas.

„Ik zag niemand, madame. Maar ik dacht niet aan menschen op den weg. Was het een Arabier?”

„Ja.”

„Laten we hem volgen.”

„Nee. Ik ben beneden gekomen om u goedendag te zeggen. Wij gaan morgen weg. Ik ben hier erg dwaas geweest en ik ben erg blij dat we gaan.”

Ze stond hem aan te zien. Weer had ze haar handen aan den diamanten ketting gebracht en hield hem losjes vast.

Benchaalal hield veel van juweelen, als van alle dingen die fonkelen en schitteren. Zijn Oostersche verbeelding werd er door geprikkeld. Ze hadden ook invloed op zijn zinnen, evenals odeur en muziek en helle kleuren. Hun heftigheid sprak tot de heftigheid in hem. Het was niet heel verstandig van Lady Wyverne ze dien nacht aangedaan te hebben. Ze zag hoe zijn oogen er heengingen, er een oogenblik op bleven rusten en dan haar aankeken met een blik die schitterde als staal.

„Laat ons voor het laatst door den pas wandelen,” zei hij. Zij schudde haar hoofd.

„Na wat er van morgen gebeurd is. nee! Ik ben geschrokken en heb een les gehad.”

Ze sprak op haar luchtigste, meest strijdlustige, kinderlijke manier, trachtend de herinnering aan haar zenuwachtigheid uit haar geest te verbannen.

„Een les van uw man?”

„Nu, ja.”

„En dezen avond geeft hij u nog een les, madame. Zult u de betekenissen van Barbariische schapen nooit leeren?”

Toen hij zweeg keek hij zenuwachtig naar het hotel, alsof hij vermoedde dat men hen gadesloeg, hen afluisterde. In antwoord op zijn blik zei zij:

„Nu dan, een klein eindje voorbij de boomen?”

Hij hield het hek voor haar open. Zij gingen naar buiten en deden een paar stappen op den weg.

„U begrijpt de Engelschen niet,” zei ze.

„*Mon Dieu!* Hoe zou ik?” Hij haalde de schouders op en hief zijn slanke handen omhoog. „Ons bloed wordt iederen dag verwarmd door de zon, madame. Hoe zouden wij de Engelschen kunnen begrijpen?”

Zijn oogen rustten weer op haar juweelen. Zij spraken tot hem in het licht der maan. Iedere fonkelende diamant had een stem.

„Denkt u.?”

Zij aarzelde. Ze wist wat hij dacht; dat haar man niets om haar gaf, dat zijn ziel geheel in beslag genomen werd door zijn liefde voor sport. Het scheen zoo te zijn. Maar ze wist dat het niet zoo was. Ze wist het, en toch, zoo subtiel was de invloed van dezen man op haar, dat hij nu zijn twijfel aan haar meedeelde, tenminste, als het twijfel was en geen voorwendsel.

Hij ging bedaard een paar stappen verder en zij ging met hem, als onbewust.

„Madame. Ik denk dat een vrouw datgene wat ze niet zien wil, niet ziet, en datgene wat ze niet beseffen wil, niet beseft. Heb ik ongelijk? Ik ben slechts een Arabier. Ik kan het niet zeker weten, ik kan slechts wagen, slechts gissen.”

Nederigheid, komend van een man met oogen als de zijne, oogen, fonkelend van schrandereid, scherp en doordringend, bijna sluw, was bespottelijk.

„Slechts een Arabier!” riep Lady Wyverne uit. Zij kon over deze donkere menschen niet denken zooals haar man. Haar schenen zij listig als vrouwen, doortrokken van een vreemde vrouwelijkheid, niettegenstaande hun wreedheid, hun woestheid.

„U u denkt ongetwijfeld dat wij barbaren zijn?”

Ze keek tot hem op. Op dat oogenblik wist ze dat het de barbaar in hem was die haar aantrok, of tenminste de barbaarsche trek in hem, te zamen met iets anders.

„U is misschien bang voor ons?” voegde hij er aan toe. „U denkt dat wij tot alles in staat zijn?” Hij gebruikte de Fransche uitdrukking *capable de tout*. „Is 't niet zoo?”

„Ik. ik denk dat u dat zou kunnen zijn.”

Zij wandelden nog voort, naar de poort van de woestijn. De stem der rivier klonk in hun ooren, het zilver der manestrallen omgaf hen. Benchaalals oogen gingen voortdurend naar de vonkenschietende diamanten welke tot aan het middel van zijn gezellin neerhingen.

„En is het niet beter zoo? Wat is een man als hij niet tot alles in staat is wanneer hij alles voelt, alles begeert? Zoudt u willen dat zijn manieren tam waren, zijn woorden langzaam, zijn gezicht kalm, wanneer zijn hart brandt, zijn natuur roept, wanneer zijn bloed het uitschreeuwt, het uitschreeuwt, als die rivier daar terwijl ze voortstormt naar de woestijn? Zij wil haar vrijheid en de man wil de zijne, wil de vrijheid, te zijn zooals hij werkelijk is, niet meer comédie te spelen, te haten en te beminnen zooals zijn bloed hem beveelt. Een Engelschman! Hij verlangt dat alles niet. Wat verlangt hij? Barbariische schapen! *Mon dieu!* Barbariische schapen!”

Hij lachte zacht, als tot zich zelf. „Welnu, in den naam van Allah en van zijn Profeet, laat den Engelschman zijn Barbariische schapen hebben, maar geef den Arabier. . . .” hij zweeg, en voegde er toen langzaam aan toe: „de bevrediging van zijn begeerte, de begeerte van zijn leven.”

Lady Wyverne had een gevoel alsof zijn woorden vlogen van hitte waren die van uit een fornuis woest tot haar kwamen. Zij

wist dat zij niet werkelijk van den Spahi hield en toch, zoo dikwijls ze bij hem was, dwong hij haar als 't ware in zijn atmosfeer. Sommige menschen hebben die macht. Zij spreiden een tooverkleed uit. Zij dragen u weg, uit uw raam, over de toppen der boomen, over de zeeën, ver weg, naar de vreemde landen, waar de stemmen vreemd zijn en de bloemen, en waar ge uw indentiteit verliest en wordt zoo als de vreemde menschen zijn.

Weer rook Lady Wyverne de geur die uit zijn kleeren opsteeg. Ze stond stil.

„Waar gaan we heen?” zei ze. „Ik heb u gezegd dat ik vanavond niet met u wilde wandelen.”

„Madame, het is de laatste maal. Morgen gaat u weg en ik. . . ik ga op mijn driedaagsche reis door de woestijn; u zult daar nooit komen. U zult morgen op den trein gaan. U zult terug gaan naar Engeland. Dit is een vaarwel.”

„Ja, het is een vaarwel.”

Weer voelde ze zich bekoord. Een verlangen om te proeven, alleen maar te proeven het geheimzinnige Afrikaansche leven, overviel haar, en haar eigen bestaan drong zich aan haar op als onuitsprekelijk alledaagsch, onverdragelijk leeg. Het was veilig, ja, beschermd, maar het was vreeselijk leeg. Weer was ze het kind, bekoord door den staart van den Chinees.

„Dat weet ik, maar.”

„U moet tenminste afscheid nemen van de woestijn, madame.”

„Maar. wat bedoelt u? We gaan morgen niet naar Engeland. We gaan verder, naar Beni-Mora.”

Benchaalal zei niets. Hij keek haar in stilte aan, maar er scheen een soort van ironisch medelijden en verrassing in zijn oogen te zijn.

„Waarom. waarom kijkt u mij zoo aan?” zei ze.

„Maar. weet madame dan niet dat. . . .?”

„Wat?”

„Dat *m'sieu* de woestijn den rug toekeert?”

„Ik weet er niets van, ik begrijp u niet.”

„Dan was het beter geweest als ik gezwegen had. Morgen zal Madame het weten.”

„Zeg het mij nu. Zeg het mij dadelijk.”

„Vandaag. . . heeft u niets vreemds in de houding van *m'sieu* opgemerkt?” zei Benchaalal zeer sluw, op goed geluk af.

„Ja. . . . Ik. . . . wat beteekende dat?”

„Dat *m'sieu* genoeg heeft van Afrika, dat hij morgen de woestijn den rug toekeert. In Beni-Mora zijn geen Barbariische schapen. Daarom gaat *m'sieu* niet naar Beni-Mora.”

„Hoe weet u dat?”

„Iedereen in het hotel weet het, de hotelhouder, de Arabieren, iedereen. Misschien madame niet! Een verstandig man handelt snel, zonder woorden, als hij handelt tegen den zin van zijn vrouw. Madame zal het zien, morgen zal ze het zien, als ze in den trein stapt die naar Tunis gaat.”

„Dan. . . dan zal ik nooit de echte woestijn zien.”

Een bitter gevoel van teleurstelling, bijna alsof men haar grof beleedigd had, kwam over Lady Wyverne. De eigenzinnigheid in haar, welke zoolang gewoon geweest was te regeeren, scheen op te springen zoo als een wild wezen bij de aanraking van een zweep. Ze geloofde wat Benchaalal zei. Hij sprak op een toon van bijna verwonderde oprechtheid, welke haar dadelijk overtuigde dat hij waarheid sprak. Ze gloeide van verontwaardiging. Daarom was de houding van haar man tegenover haar, 'smorgens op de veranda, zoo vreemd, zoo ontwijkend geweest. Daarom had hij getracht haar kus te vermijden. Hij had z'n sport, zijn plezier gehad, en nu gingen zij heen. Zij moest doen wat hem het beste leek en haar eigen wensch opgeven.

Er kwamen roode vlekken op haar teere wangen en haar oogen schitterden. Zonder een woord te zeggen wandelde ze weer verder.

En terwijl ze voortliep, verbeeldde ze zich dat haar verlangen naar de woestijn groter werd. Nu ze de woestijn nooit zou kennen, scheen het haar toe dat het 't eenige was dat zij verlangde te kennen.

Benchaalal bleef dicht naast haar toen de pas nauwer werd. Hij raadde haar gevoelens, zag zijn succes. Maar hij was te slim om langer over Sir Claude door te praten. In plaats daarvan roerde hij een ander onderwerp aan. Hij sprak over de woestijn, over het vreemde leven daar, over de vrijheid, de avonturen, den hartstocht. En hij sprak oprecht, want hij had zijn tehuis lief, hoewel hij, zooals zoo veel Arabieren, ook de ondeugden der steden lief had, nu hij ze had leeren kennen. Hij trachtte een gloed te ontsteken in de verbeelding van de vrouw naast hem, een gloed welke zou wedijveren met den gloed der diamanten om haar hals, die bewogen als zij zich bewoog, fonkelend in het maanlicht. Zij gaven zijn begeerte een geheimzinnige drijfkracht welke slechts een Oosterling zou kunnen begrijpen. Hij verbond ze in zijn gedachten met de draagster, hun schittering met de schittering van haar toornige oogen, hun glans met den glans van haar haar, hun schoonheid met de schoonheid van haar gezicht. In zijn geest vergeleek hij haar met een juweel, met een ketting van juweelen. En terwijl hij naar hen verlangde verlangde hij naar haar. Hij wenschte de juweelen in zijn hand te nemen en haar in zijn hart. En hij sprak zoo wonderlijk als een kabouter uit den kabouterberg. En zij luisterde naar zijn stem als naar de stem van een kabouter.

„Ah!” riep hij eindelijk uit. „Als u morgen maar niet heenging! Maar niet terugging naar Engeland!”

„Misschien ga ik niet,” zei ze.

(Slot op blz. 617).

Foto D. C. Lomelino.

GEZICHT OP CINTRA. HET GEBOUW MET DE KEGELVORMIGE SCHOORSTEENEN IS HET KONINKLIJK PALEIS.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.

(Slot).

LISSABON is een stad, die men bij voorkeur in het voorjaar zal bezoeken; is de zomertemperatuur ook, als men pas van de Spaansche hoogvlakte komt, vergelijkenderwijs koel, terwijl de avonden heerlijk kunnen zijn, toch werkt in den zomer de hoge dagtemperatuur op den duur afmattend, terwijl de grond op die plaatsen, waar geen besproeiing wordt aangetroffen, geheel verschroeid is. De bezoeker vindt evenwel op slechts korten afstand van de hoofdstad het idyllische Cintra, voor een zomerverblijf als aangewezen. De Serra de Cintra is niet hoog, hoogstens 530 M., maar rijst zoo steil op uit de vlakte en is in vele rotspartijen zoo woest, dat men telkens den indruk verkrijgt, dat het gebergte veel hoger is, dan werkelijk het geval is. De westelijke toppen bij kaap La Roca zijn dikwijls geheel door wolken omgeven; door de voldoende besproeiing en de sterke bestraling vinden we vooral in de omgeving van Cintra

een plantengroei, die ons verbaast door rijkdom en weligheid.

Reeds bij aankomst maakt het dorpje met zijn talloze villa's en hotels, hoog tegen de bergen op gelegen, een verrassenden indruk. Hoog er boven ligt op een steile rotskegel de ruïne van het oude Moorslot, waarvan de ringmuren, sterk gerestaureerd, bewaard gebleven zijn; midden in het dorp trekt het oude koninklijk slot met zijn typische reusachtige keukenschoorsteen, die eveneens uit den Moorschen tijd dagteekenen, onze aandacht. Van buiten meer eigenaardig dan mooi, verdient het zeer een bezoek, daar de geheele Portugeesche geschiedenis zich in dit gebouw als het ware afspiegelt.

Aan den Moorschen tijd herinneren de keukens en o.m. een in een kapel veranderde moskee; verder talloze muurtegels in de prachtigste kleurschakeeringen.

Als de Moorsche heerschers verdreven zijn, wordt hun verblijf reeds spoedig in gebruik genomen door hun overwinnaars. Aan Johan I, de eerste Portugeesche koning uit de onechte linie van Bourgondië, de eerste tevens, die Portugal tot een zeemacht ging maken, herinnert de beroemde „eksterzaal“, welks decoratief, een groot aantal eksters, ontleend is aan een galant avontuur van den koning. Toen deze n.l. op een goeden dag door zijn vrouw Philippa van Lancaster verrast werd, terwijl hij een hofdame omhelsde, verontschuldigde hij zich met de woorden, dat het alles „in deugd en eer toeging.“ Blijkbaar heeft de koningin de zaak niet voor zich kunnen houden, en weldra vormde het avontuur van den koning een gewild onderwerp voor de gesprekken der hofdames. Toen daarop de koning een versieringsmotief voor zijn feestzaal zocht, besloot hij de babbelzucht aan de kaak te stellen, door op de zoldering een groot aantal eksters te doen aanbrengen, telkens met de woorden „Foi por bem“, die wij het best door ons „in eer en deugd“ kunnen vertalen.

De zwanenzaal daarentegen moet zijn naam danken aan een geschenk van een twaalfstal zwanen, door onzen hertog Philips de Goede aan den volgenden koning gezonden, toen hij voor zijn zoon Karel de Stoute de hand deed vragen van Isabella van Portugal.

Aan den grooten tijd van Portugal herinneren niet alleen talrijke onderdeelen in den weelderigen Manoëlstijl, en een aantal merkwaardige geschenken van Indische vorsten in rijk bewerkt ivoor; aan den ondergang van het rijk in 1580 het kabinet, waar Dom Sebastiaan met zijn raadslieden het besluit nam tot den noodlottigen tocht tegen de Mooren, die bij Alcasar zulk een tragisch einde nam en het land in de macht bracht van den Spaanschen koning Philips II.

Aan een droevig drama tijdens het huis Braganza worden wij herinnerd in de kapel met haar aan een zijde geheel uitgetreden vloer. In het jaar 1668 werd Alfonso VI door zijn broeder Pedro van den troon gestooten op aanstoken van zijn eigen vrouw Maria, die haar huwelijk ongeldig wist te doen verklaren en met haar schoonbroeder in het huwelijk trad. De ongelukkige vorst werd in zijn eigen paleis opgesloten, acht volle jaren lang. Naar de sage geloopen, omdat hij van daar uitzicht had op een plaats in het gebergte, vanwaar een zijner vrienden, de graaf de Castello Melhor, houden van plannen tot bevrijding, die evenwel nimmer zijn gelukt. De vloersteen is aan die zijde geheel uitgesleten.

Ook aan den tijd van den grooten hervormer van Portugal, Pom-

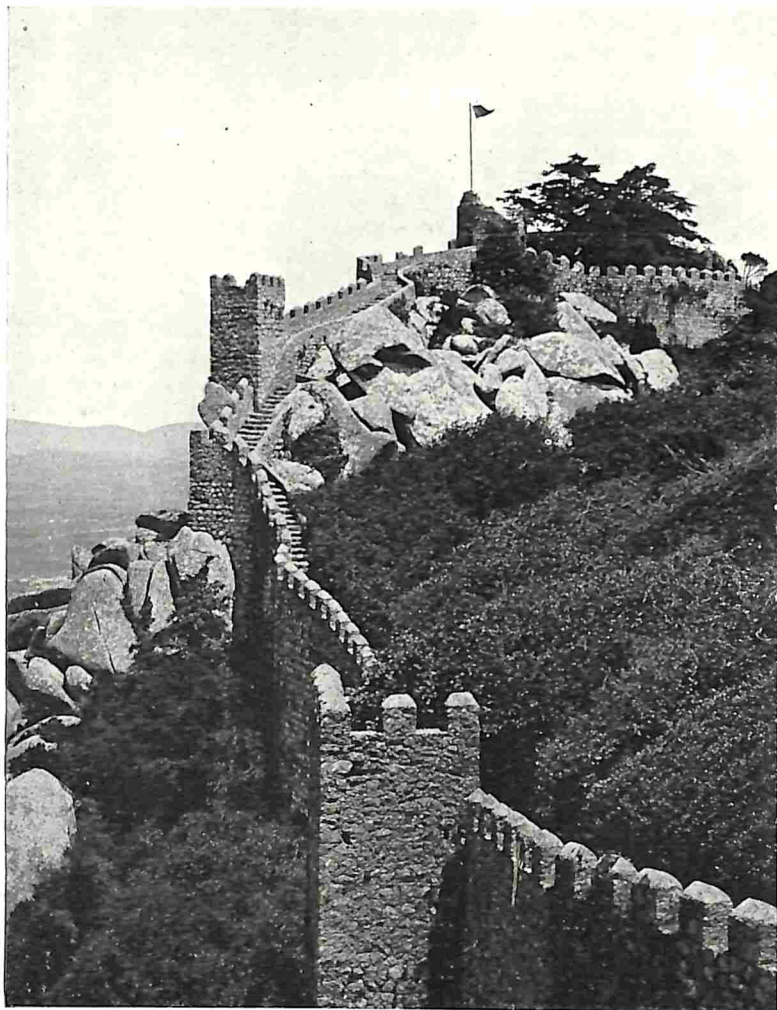

Foto D. C. Lomelino.

HET MOORSCH KASTEEL BOVEN CINTRA.

Foto D. C. Lomeliuo.

HET PALEIS TE CINTRA.

bal, is een herinnering voorhanden. Zooals bekend is, was zijn strijd met de Jezuïetenorde, die geheel zijn politiek beheerscht, ingeleid door een samenzwering van de graven van Tavora en Aveiro tegen het leven van den koning, welke Pombal, hoewel zij slechts uiting was van een particuliere veete tegen Dom Jozef I, als een politieke daad voorstelde en uitbuitte. Nu had vroeger Dom Manoël de trouwe diensten zijner edelen willen eeren door in de zoogenaamde hertenzaal 72 hertekoppen te doen aanbrengen, elk met om den hals een schild, waarop het wapen eener adellijke familie is aangebracht, terwijl ter verklaring de woorden toegevoegd werden: „Wat zij door trouwe diensten verkregen hebben, verdient voor het nageslacht bewaard te blijven.” Toen nu de beide graven hun euveldaad op het schavot hadden geboet, werden niet alleen hunne paleizen verwoest, met verbod op deze plek ooit weer te bouwen, maar werden zij ook de eef onwaardig gekeurd van de plaatsing hunner wapens in de herten-zaal. Een der schilden is dan ook ledig, terwijl een ander zoodanig gewijzigd werd, dat de familie van den samenzweerder niet langer haar wapen daarop zag prijken.

Maar ook aan den jongsten tijd ontbreken de herinneringen niet; het paleis diende later als verblijf voor de grootmoeder van den laatsten koning, Maria Pia, die het na de noodlottige revolutiedagen in allerijl moest ontruimen om in een klein kustplaatsje zee te kiezen en in den vreemde te sterven; met een zorg, die men van de republikeinsche regeering niet zou verwachten, is alles in den staat gelaten, waarin de oude vorstin het heeft ontruimd.

Maar te lang reeds boeiden ons de historische herinneringen, aan dit merkwaardige plekje verbonden; te lang reeds, omdat Cintra zijn groote aantrekkelijkheid toch vooral dankt aan geheel andere factoren. Weinig plaatsen toch zijn mij bekend, waarvan de allernaaste omstreken zoo aantrekkelijk zijn als de plaats, door Byron reeds „een aardsch Eden” genaamd:

Lo, Cintra's glorious Eden intervenes
In variegated maze of mount and glen.
Ah me, what hand can pencil guide, or pen,
To follow half on which the eye dilates
Through views more dazzling unto mortal ken
Than those whereof such things the bard relates,
Who to the awe-struck world unlocked Elysiums Gates.

Twee wegen zijn het vooral die de aandacht verdienen. In westelijke richting loopt de Caminho de Collares, die naar het aldus genoemde plaatsje, middelpunt van een hoogst belangrijk wijn-district, leidt. Dicht beschaduwde, met prachtige, telkens varieerende uitzichten op het Collares-dal, leidt deze weg langs enkele buitens, welker parken meestal bij aanvraag bezichtigd mogen worden.

Zoo werden wij allervriendelijkst rondgeleid door de Quinta do Regaleira met merkwaardige kunstmatige grotten en prachtige boompartijen. Iets verder ligt de Quinta do Penha Verde, dicht begroeid en wel is waar eenigszins verwaarloosd, maar met verrukkelijke vergezichten en met talrijke herinneringen aan Johan de Castro, die na zijn heldhaftige verdediging van Diu van zijn koning ter belooning hier een stuk grond ontving, wat niet belette, dat hij later arm en verlaten stierf en niet eens kon worden bijgezet in de kleine, nog aanwezige kapel, die hij als zijn laatste rustplaats had aangewezen.

Het slot dezer wandeling is de prachtige Quinta de Montferrate, de vorstelijke bezitting van een Engelschman, die zijn park, dat zich tot aan den voet van den berg uitstrekt, tegen een klein, voor de armen bestemd bedrag voor iederen belangstellende openstelde. Urenlang zou men hier kunnen rondwalen, temidden van de zeldzaamste uit alle deelen der wereld aangebrachte boomsoorten en bloemen.

Niet minder verrassend is de bestijging van den bergtop boven Cintra.

Langzaam slingert de voortreffelijke weg zich naar boven, onder den Moorenburg langs; na ongeveer een uur stijgen, waarbij het uitzicht voortdurend ruimer wordt, bereiken wij eindelijk het park, waarin het voormalige koninklijke slot ligt, dat den top van het gebergte bekroont.

De Castella da Pena, 528 M. hoog gelegen, is een stichting van Ferdinand van Coburg, gemaal van Maria da Gloria. Met gebruikmaking van een bestaand klooster uit den tijd van Koning Manoël, liet hij omstreeks 1840 hier in middeleeuwschen Duitschen burchtstijl een grootsch kasteel bouwen, waarbij voor sommige onderdeelen bouwwerken van koning Manoël b.v. werden nagevolgd; zoo is een der voornaamste torens een navolging van dien te Belem. Likt het gebouw dus in dit opzicht ernstige critiek uit, toch maakt het als geheel een zeer imposanten indruk. Wat het tot een eenige schepping maakt is zijn ligging; van uit elk der zalen, van uit elk der vensters, van af den weergang, die het geheele slot omgeeft en vooral van den hoogsten koepel, die men langs de buitenzijde beklimmen kan, heeft men de verrukkelijkste vergezichten. Vlak er voor de Cruz Alta en de andere toppen van de scherp gelede en op de meeste plekken dicht begroeide Serra de Cintra, noordwaarts de vlakte, waar heel in de verte de gevels van het klooster-slot van Mafra zich afteekenen; oostwaarts in vage omtrekken Lissabon; zuidwaarts het Taagbekken en de naar het zuiden afwijkende Portugeesche kust met kaap Espichel, westwaarts de onmetelijke Oceaan, waaruit heel in de verte de Berlinga's opsteken. In het slot vindt men talloze kunstwerken en curiositeiten van den meest uiteenloopenden aard, soms meer van behoefte aan weelde dan van smaak getuigend; van een prachtige

huiskapel met een rijke kunstschaten tot een allermerkwaardigste verzameling petroleumlampen. De „petits chevaux,” die we hier aantreffen, toonen aan, dat de nationale zonde der Portugeezen, de speelzucht, zelfs het hof niet onaangetast heeft gelaten.

Voor het afdalen van den berg kan men een korteren weg nemen, door een tamelijk steil, maar goed begaanbaar voetpad af te gaan, dat langs San Pedro terugvoert naar Cintra en ons voortdurend doet genieten van de prachtigste vergezichten.

In één opzicht dien ik eventueele bezoekers van Cintra te waar-schuwen; de gelegenheid tot het herbergen van vreemdelingen is er betrekkelijk gering, terwijl het bezoek in het hartje van den zomer uitermate druk is. Het is daarom zaak om van uit Lissabon telefonisch voor logies te zorgen, daar anders in den drukken tijd teleurstelling hoogst waarschijnlijk is. Op een andere plaats en bij een ander volk dan het Portugeesche zouden op een dergelijk punt een reeks van eerste-rangshotels verrijzen; nu dient men zich tevreden te stellen met het viertal kleine hotels, die evenwel niet duur zijn en, naar ik in een er van persoonlijk ondervond en van de andere van hooren zeggen kan getuigen, een voortreffelijke verzorging geven. En de streek zelve zal zeker voldoen; het Spaansche gezegde „Dejar á Cintra, y ver al mundo entero, es en verdad, caminar en capuchero”, (de geheele wereld zien en niet Cintra, zou zijn alsof men liep het hoofd met een kapbedekt) moge eenige overdrijving inhouden, zeker is het, dat er weinig streken zijn, waar de weelderigste plantengroei en de prachtigste vergezichten zoozeer gepaard gaan met het aangenaamste klimaat.

M. G. DE BOER.

GELUKSVOGELS.

(ZWALUWEN.)

HELBLAUWE wolken varen boven den uiterwaard en laag knipwieken de zwaluwen, in grilligen, moeilijk te volgen vlucht, om den rikketikkenden Mac Cormick, de maaimachine, die de bonte weiden, zuring-ros en met margrieten lichtend-wit, van hun geurende dracht meedooenloos berooft. Rakelings scheren zij langs de paarden, de levende trekkracht, die schrikachtig, onwennig nog hier in het kleine bedrijf langs de rivier, den in het geheel beter passenden motor vervangt. Laag zweven zij over de waarden, in speelsche vlucht, vol stijging, duiking, zwenking onverwacht, maar steeds dicht bij den grond, als in een tijdelijke gehechtheid aan de aarde, die de hooiers weinig goeds voorspelt. Als de zwaluwen laag vliegen, komt er regen, zegt de volksmond, en hun hooger stijgen is het sein van de kentering naar droger tijd, de melding van herboren, zonniger zomer. Al dagen is de lucht bewolkt, dreigend met regen, en er is verlangen naar den tijd, waarin zij weer in wijder vlucht den hemel klieven zullen in den open zonnigen dag. Hoe mooi zijn ze dan, de zwaluwen, als het blauw van hun vleugels zich verdiept, een intensiteit bereikt, groter dan die van het stralend azuur in den zonnigen Juli-morgen, terwijl hun roomkleurige borstjes glanzende als kostbaar elpenbeen in het begenadigend zonnelicht.

Mooi zijn ze in alle weer en wind, op alle uren van den dag, een incarnatie van den blijden zomer. Volgt in den milden uchtend boven bedauwde velden, in de klaren hemel haar vroolijk vleugelspel met al de afwisseling, die zij, bekwame vliegers, U daarin te aanschouwen geven.

Vergeefs tracht ge hen bij te houden op uw snel, glinsterend wiel, zij viëren hun vaart en schieten U voorbij, vaak met gespreide vleugels. Een moment bewondert gij de fijne teekening van zoo'n gracielijk zwevende vogel aan uw zij. Maar veel tijd laat de zwaluw U daartoe niet: een plotselinge zwenking, een tweede lijkt zij stil te staan en dan met fellen wiekslag ontwijkt zij U en is weldra uit Uw gezichtskring verdwenen. En terwijl zij onvermoeid elders haar halsbrekende toeren gaat herhalen, neemt een ander, even kranig vliegenier haar plaats in Uw nabijheid in.

Het verwondert ons allermint, dat de ouden dezen vogel, die in sierlijke snelheid de ruimte beheerscht, hebben gewijd aan Iduna, de bekoorlijke godin der eeuwige jeugd. En al evenmin vinden wij reden ons er over te verbazen dat de zwaluw sinds on-

heugelijken tijd bij de menschen geliefd was, bij hen in een roep van goedheid, ja, zelfs van heiligheid stond. Haar komst viel samen met de opleving der gansche natuur; reeds in Oud-Griekenland zag men haar komst met vurig verlangen tegemoet en bij haar aankomst zongen de kinderen er liedjes van huis tot huis, om de lieve zomergast, de zwaluw, blijde te verwelkomen. Een dergelijk gebruik bestond en bestaat ten deele nog in meer noordelijke streken. Zoo gaat in Westfalen de boer met heel zijn gezin de zwaluwen tot aan het hek van het erf tegemoet en opent haar even later plechtig de schuurdeuren, die toegang geven tot het nest. De gasten vliegen dan rond op den deel en het heeft er den schijn van, dat zij daar de zaakjes eens ernstig opnemen. Als zij dan, na die inspectie, erg luidruchtig zijn, wordt dat opgevat als een afkeuring van het gevoerde beheer. Men wil, dat de zwaluw in dit ongunstige geval de volgende aanmerking maakt:

As ik weg-taug, as ik weg-taug,
Woeren kisten vol,
As ik wedderguam, as ik wedderguam,
Wos der nist mehr.
Dat mein ik, dat mein ik!

Ook in het Oosten van ons land kent men hier en daar een dergelijk lied. Zoo luidt het in Denekamp, het schilderachtig oord aan den helderen Dinkel:

„Toen ik weg ging was dit vak vol en dat vak vol,

Maar toen ik wèerkwam, was alles verslikkerd en verslakkerd, verslieieieierd.”

En in Friesland brengt de zwaluw haar berisping in het Friesch onder woorden!

„Forline jier, do ik hjir wier,
Wier dit fek fol, end det fek fol,
End nu is 't allegear, tire, lire, lire, leech.”

In het westen van Overijsel wordt het zwaluwenlied — als men het vrij eentonig tsjilpen tenminste zoo noemen mag — ook nog anders ge-interpreteerd.

Daar hoort men haar beweren: „Mien breur Berend, die kan harken maken

Van eenen tand, van twè tanden, van drè tanden, van vier tanden,

Van vie-ie-ie-ieve....”

Een weergave die het eigenaardige geluid wel illustreert, en een met teekening er in, nietwaar?

Verskillende goede eigenschappen werden aan de zwaluwen in den loop der tijden toegeschreven; haar aanwezigheid brengt in veel opzichten geluk en voordeel aan.

Zoo zal, naar het volksgeloof wil, de bliksem niet inslaan, waar haar nest aan den gevel hangt, en is het nestelen van een zwaluw boven een venster van een ziekenkamer een zeker teeken van aanstand herstel. Het verstoren van een zwaluwennest wordt dan ook overal als een misdaad beschouwd en dat komt de gelukkige bewoners natuurlijk niet weinig ten goede. In Denekamp is

nog heden ten dage een zegswijze in gebruik, die in dit verband wel typeerend mag heeten. „Zwaalvers en de eier zund venien”, zeggen de boeren daar. En bijgevolg achten zij het niet raadzaam om er aan te komen. Gelukkige vogels, die zoo met hun broedsel als vergif staan aangeschreven.

Een oude legende uit Rusland verhaalt ons, waarmee de zwaluwen die heilvolle macht hebben verdiend. Volgens haar dateert die van den dag, waarop de heiland op Golgotha aan het kruishout leed. Zwaluwen kruisten om het kruis en riepen: Hij is dood! Hij is dood! Daardoor hoopten zij een einde te maken aan de kwellingen, die de zoon des menschen zelfs in zijn laatste ure nog van zijn pijnigers moest doorstaan. Hun mededooen met den lijdenden Christus werd haar ten zegen: de hemel beschoon hen met wel-doende gelukaanbrengende macht, en de mensch, die hen doodde, beging daarmee een zware zonde. In tegenstelling met alle andere, laat een Vlaamsche legende zich minder gunstig over hen uit, door hen van verregaande ongevoeligheid te betichten. Zij vertelt van een paar zwaluwen, die zich hadden neergezet op een arm van het kruis, en die zelfs niet zwijgen konden toen de Heer en Heiland Jezus, daarover verbitterd, veroordeelde hen toen tot eeuwig tsjilpen, een lied zouden zij nooit zingen, en hij verbood aan de aarde hun voedsel te verschaffen, zoodat zij dit ten eeuwige dage moeten bemachtigen in hun vlucht. Het valt te betwijfelen of

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.
HET KASTEEL VAN LA PENHA, MET NABOOTSGING VAN
DEN TOREN VAN BELEM.

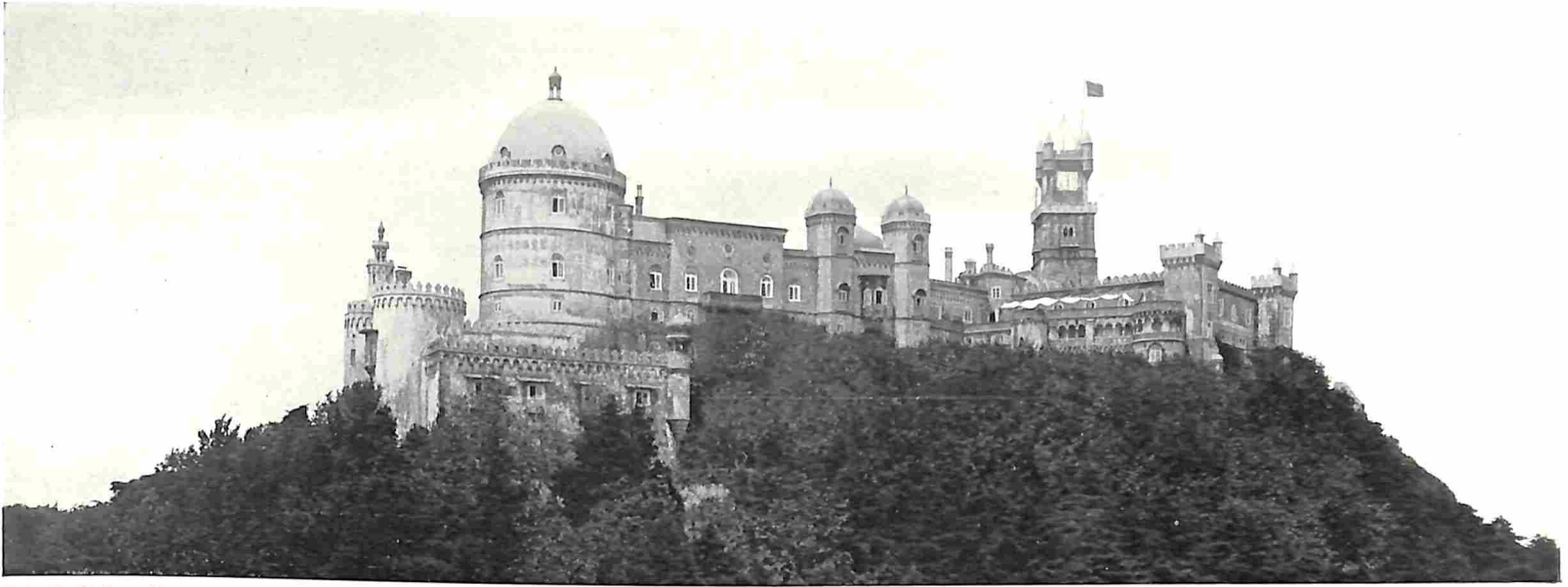

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL. HET KASTEEL VAN LA PENA TE CINTRA.

dit een zware straf voor de zwaluwen mag heeten. Menigmaal zag ik hen in de schemering, tegen een einder, diafaan en als met een vlies van kleurig perlemoer overtrokken, bliksemen boven een droomerigen poel. Naarstig, met een verbluffend goed gevolg, hapten en snapten zij in volle vlucht naar hun prooi, onder de duizenden muggen, die daar dooreen wemelden, dansende in den avondstond. Zulk een muggenrazzia zou U van het tegendeel overtuigen. Als bladvulling bij den kalender van een almanak vond ik het veelzeggend rijmpje:

„Wat of een zwaluw eten mag.
„Wel duizend muggen op een dag!”

Geen wonder, dat zoo'n kranige insectenverdelger zich in de sympathie van een landbouwende bevolking mag verheugen; hun reputatie loopt voorhands weinig gevaar, en komt gunstig uit tegenover die van vele hunner soortgenooten, gevleugelde roovers, die zich zoo graag te goed doen, ten koste van den boer, aan ooft en gewas.

Onlangs hoorde ik een in de zon gebruind schipper aan een der IJsel-veren de zwaluwen prijzen met de woorden: „De zwaalfers, meneer, ze leven van de lucht.” En al is dat nu op de keper beschouwd een onwaarheid, het heeft er den schijn van en zijn bedoeling begreep ik best. Het oude bijgeloof, dat eertijds zoo welig ook ten plattelande heerschte en vaak in zijn naïveteit iets aantrekkelijks had, heeft zijn beste dagen gekend en de z.g. beschermende macht, die van de zwaluwen uit zou gaan, leeft in vele streken zelfs niet meer in de herinnering.

Eens vroeg ik, in spanning, aan een ouden boer in een Zuid-Hollandsch dorpje, die me verzekerd had, dat bij hen in het dorp de zwaluwnesten nooit werden uitgehaald, waarom dat daar nooit gebeurde.

„De neste sain te haug” was het wel wat ontvullende bescheid.

Maar ook waar het geloof aan hun wonderdoende macht ging tanen geldt het nog steeds als een verkeerde daad en een om praktische redenen onjuiste tactiek, de zwaluwnesten te verstoren, en de vogels lastig te vallen of te verjagen.

Van harte verheugen wij ons over dit inzicht, dat de mooie vogels, levend ornament van 't zomerland, voor overlast beschut.

En zoo bleef de naam Geluksvogels op de zwaluwen toepasselijk in den dubbelen zin van het woord. Geluksvogels voor den mensch die haar hulp heeft in den strijd om het bestaan en geluksvogels voor haar zelf, om het voorrecht, dat zij, als nuttig erkend, verzekerd zijn van een rustig en onbelaagd bestaan in zijn omgeving.

W. H. DE ROOS.

WIESJE'S KERSTFEEST.

DRUK was Mevrouw Winters doende om den kerstboom in orde te maken. Temidden van het bonte gerei zat zij aan de tafel in de groote huiskamer. En naast haar stond het boompje, het vriendelijk groene boompje, dat moest worden opgetuigd.

Droefgeestig, met de handen in den schoot, ging ze dan opeenen zitten peinzen, doch al spoedig leek ze zich weer tot werken te hebben gedwongen. Althans zij vatte alweer een der doosjes aan, en nam er de bonte glazen balletjes uit. Haar aandacht ontwaakte een weinig bij het zien van de groote roode, blauwe, groene, gele, en zilveren kogeltjes, die me daar ineens zoo feestelijk schitterden in het schijnsel van de lamp. Er speelde een glimlach op haar mat bleek gelaat bij het ordenen en bezien. Zij kreeg blijkbaar nu lust om alles eens goed te bekijken; ze pakte de doosjes uit; goud- en zilverdraad, bonte kaarsjes, glinsterende sneeuwvatten, stalde ze nu uit op de groote tafel. Doch meewarig tuurde ze dan weer naar de kinderlijke fraaiigheden, en al spoedig verviel ze weer in haar mijmerijen.

Ze had zich geweld moeten aandoen om de snuisterijen te gaan kopen; haar hoofd stond daar heel niet meer naar. Dit was de eerste Kerstmis, waarop zij sinds haar huwelijk alleen was. Haar

man had nu drie maanden geleden het huis verlaten en woonde op zichzelf. Haar leven was gebroken. . . . Daar was geen herstel meer aan. Maar, — zoo had ze gedacht, — de kleine Wies mocht niet daaronder lijden. Van Sint Nicolaas had ze in haar triestige stemming toch ook al zoo weinig werk gemaakt. Een Kerstboom zou het kind hebben, zoo goed als andere jaren. Ze had zich overreed, de bonte snuisterijen te gaan bijkopen, want het vorig jaar waren de meeste gebroken; de meid had gisteren het boompje gekocht. En zoo zat zij dan ervoor, om het te gaan optuigen. Heel veel tijd was er niet om cadeautjes te gaan kopen en alles te bedisselen. Nog een weekje en dan was het al eerste Kerstdag. Ze kon alleen natuurlijk 's avonds eraan werken als Wiesje te bed lag, en gewoonlijk was ze juist 's avonds zoo onzegbaar moe van haar getob.

Ze zat lusteloos naar de kinderlijk gekleurde voorwerpen op de tafel te staren. Die bonte glazen bollen zouden in guirlandes hangen om het donkere boompje, dat dan met sneeuw zou worden bestrooid; de snuisterijen zouden er worden ingestoken en gehangen tallenkant en de kaarsjes dan op de takken worden vastgezet; het gouden en zilveren engelhaar erover worden uitgebreid als een glinsterend net. In haar verbeelding zag zij het boompje reeds opgetuigd, en de kleine met een koortsig kleurtje van opwinding en blinkende oogjes er omheen dansen, evenals vorig jaar. En evenals vorig jaar zou ze tusschen vader en moeder erom heen

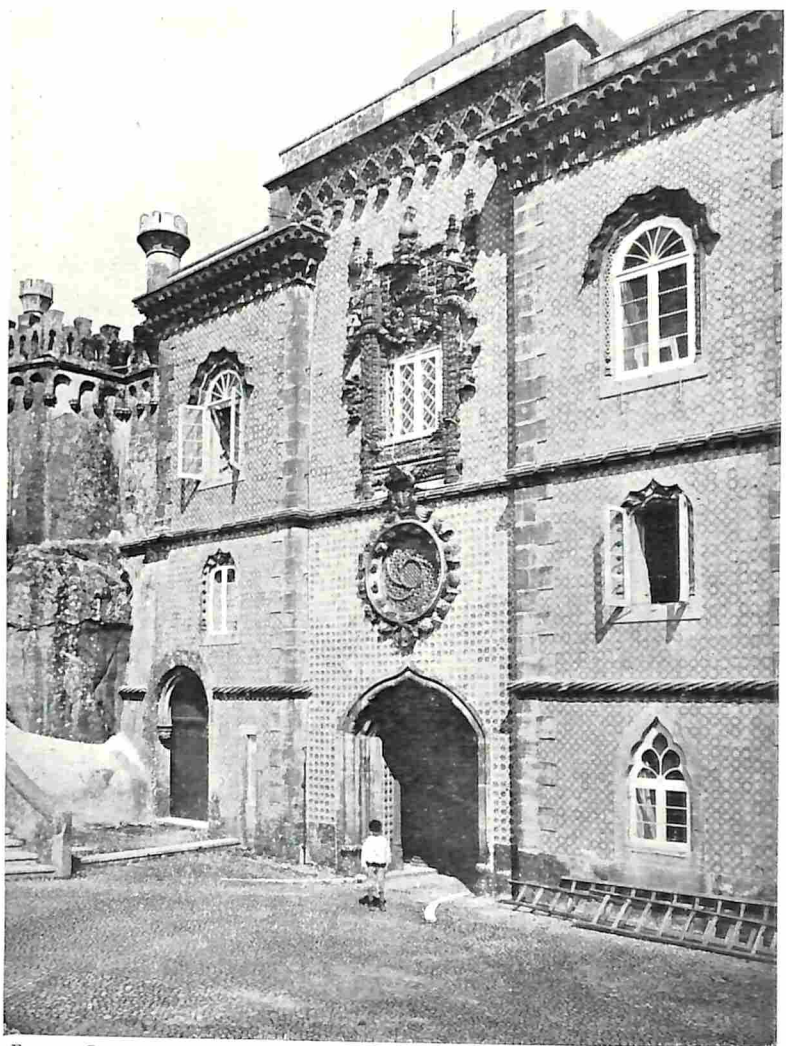

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.
HET KASTEEL VAN LA PENA. DETAIL IN MANOËL STIJL.

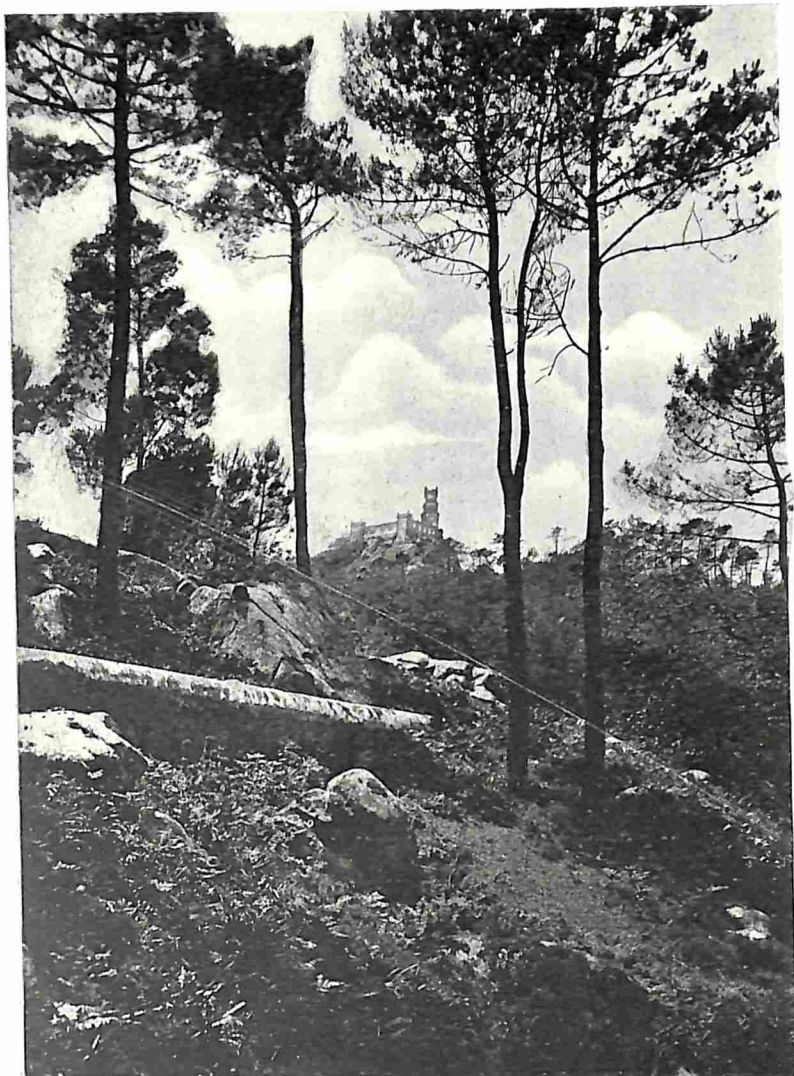

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.
GEZICHT IN HET PARK VAN LA PENA.

willen dansen, hand in hand. Maar slechts aan één kant zou ze de hand vinden om in haar kleine poezele knuistje te houden: die van haar. De andere hand zou ze tevergeefs zoeken. En ze zou ook op vaders schouder willen klimmen evenals het vorig jaar. En ze zou aan haar moeder vragen waarom vader er niet was, als ze hoog langs den tooverboom wilde worden gedragen. Maar de vader had met harden ernst gezegd, nooit meer een voet hier over den drempel te zetten, en dat hij woord houden zou, daarvoor stond zijn karakter haar borg. Wies zou hem willen laten zingen, en als hij er niet was, zou zij schreien... schreien bij den mooien Kerstboom, waarbij alle kinderen lachten en zich vermaakten.

Zoo peinsde de moeder over het ophanden verdriet van de kleine, toen zij in werkelijkheid op de slaapkamer boven een verdrietig geschrei hoorde. Ze verschrikte. Er was een klank in dit schreien, die haar beangstigde. Ze vloog de trap op, nam het kind in de armen en trachtte het te sussen. Ze stak de lamp aan, en zag, dat het gezichtje van pijn verwrongen was. Als ze haar vroeg, waar dan het kleine ding pijn had, bracht deze een handje stuurloos naar het buikje, en hilde wild verder. Het werd blijkbaar erger en erger. Zij begon wild met de beentjes te trappen, en keek met de lieve bruine oogen als radeloos de moeder aan. Deze wist niet wat ze doen moest, even; dan legde ze het kind snel op het bed, en riep naar beneden aan de dienstbode, dat deze dadelijk den dokter zou gaan halen.

Al spoedig kwam het meisje terug met een geneesheer, die in de buurt woonde, een jonge man, wiens beheerschte gebaren en heldere rustige blik vertrouwen inboezemden. Hij vroeg de moeder uit. Veel wist deze niet te antwoorden. Het kind klaagde de laatste weken wel meer over buikpijn, maar omdat ze vroolijk en beweeglijk bleef als anders en er heel niet slecht uitzag, had de moeder, die niet voor verwennen was, er maar niet veel notitie van genomen, niet meenend dat het ernstig wezen zou. Die plotselinge pijn-aanval van daareven had haar zelf nameloos verschrikt.

Het kind was nu stil geworden, te stil misschien wel. Vermoeid, bleek, met bruine kringen onder de oogen, lag de kleine meid nu onbewegelijk in haar bedje.

— „Ik zal haar eens even onderzoeken, mevrouw,” zei de dokter, en de moeder kleepte het lieve ding wat uit. De ernstige man boog zich over het kind, en beklopte het buikje, en luisterde, en drukte zachtken op verscheidene plaatsen om te weten of ze pijn had. Wanneer hij ermede klaar was, schudde hij ernstig met het hoofd.

— „Ik vermoed, dat de kleine geopereerd zal moeten worden, mevrouw,” zei hij dan op ernstigen toon, — „het is niet volkomen zeker, maar ik meen, dat wij het best doen haar naar het ziekenhuis te laten transporteren. Ik zal daar dan vanavond nog met mijn collega het kind nog eens onderzoeken. Is het niet noodig dat de operatie plaats heeft, welnu, des te liever.”

Hevig ontroerd antwoordde de moeder, dat zij in alles toestemde wat de dokter meende dat noodig was. Zijzelf kon niets doen. Zij gaf in blind vertrouwen haar schat aan den geneesheer over...

Het duurde niet lang of er stond al een rijtuig voor de deur, en Wiesje, dik in wollen dekens gewikkeld, werd er door de moeder en de meid ingedragen. Dan steeg de moeder bij het kind in het rijtuig, en bracht haar naar het ziekenhuis.

Daar moest zij geruimen tijd alleen in een wachtkamer blijven, terwijl de dokters het kind nogmaals onderzochten. Een verpleegster kwam haar gezelschap houden om haar wat op te beuren. Die poogde telkens een lief gesprek met de beproefde moeder te beginnen om haar wat af te leiden, maar het vlotte niets. Mevrouw Winters antwoordde nauwelijks op de vriendelijke troostwoorden en voor haar zoo onbelangrijke nietigheden. Zij zat als een verslagene neer. Schreien deed ze niet. Denken deed ze niet. Leven deed ze nauwelijks. Haar hersens waren als ledig. Het leek 'r daar een diepe duisternis. Een wonderlijke versuftheid bedrukte haar, en slechts één gedachte ging voortdurend door haar hoofd, eindeloos zichzelf maar herhalend: „als Wies nu doodgaat, dan is alles uit. Dan heb ik niets meer. Dan is er geen enkele reden waarom ik nog leven zou”...

Plotseling keek ze naar de verpleegster op. En alsof haar dit nu ineens inviel, praatte zij:

— „Mijn man,... of.... of.... haar vader dan.... moet gewaarschuwd worden.”

— „Is mijnheer dan uit de stad, mevrouw?” vroeg de verpleegster.

— „Neen, neen, maar wij.... leven.... gescheiden van elkaar. Hij moet voorzichtig worden gewaarschuwd, héél voorzichtig, want hij hield altijd.... hij houdt, wil ik zeggen, ook zooveel van Wies.”

— „Goed, mevrouw, goed, geef u mij het adres van mijnheer maar.”

En de moeder schreef het adres op. En de zuster bracht het met een boodschap aan iemand van het personeel over. En kwam in de kamer terug. En weer zaten de beide vrouwen daar zwijgend samen als daareven. En weer — nog altijd — ging dezelfde gedachte als een pijscheut herhaaldelijk en voortdurend door de hersens der moeder: „Als Wies sterft, dan”.... „als Wies sterft, dan”....

Na een half uur ging de deur van de wachtkamer zachtken open, en trad mijnheer Winters binnen. Eerst keek mevrouw niet eens op, maar ze bemerkte het binnenkomen door de verpleegster, die een stoel aanbood, en de vader noodde tot plaatsnemen. Ze lichtte het bleke gezicht op, en hij, niet minder bleek, terwijl een zonderlinge beweging van zijn grooten knevel een nauwbedwongen snikken verried, zeide:

— „Annie, is het zóó erg?”

— „Misschien niet, misschien.... is het niét erg. We wachten.”

— „Ik kan hier niet stil zitten wachten, terwijl ons kind”....

— „Ons kind”....

— „Ja, ons kind daarboven misschien al”....

— „Ik kan ook niet wachten. En toch doe ik het”....

— „Ja, laten we dan wachten”....

— „Geduld.... en moed.”

— „Ja, moed, Annie”.

Een loodzware stilte viel over hen, nu ze zwegen. Ze hadden gesproken als uit de verte tot elkander, als uit een verleden. Een heden was er voor hen eigenlijk slechts om Wies....

Zoo zaten zij dan beiden daar in die sombere wachtkamer in het uur der angsten.

De verpleegster, bescheiden vrouw vol tact, stond op en ging. Zij waren samen.

Zij waren samen nadat zij elkander maandenlang niet hadden gezien of gesproken. Na een tijd van vervreemding, jarenlang samenzijn van boudereen en kijven, van eindeloze misverstanden en slechte gewoonten, van ruwe woorden en mokkend zwijgen, van leed en van boosheid, van verdrietige eenzaamheid, elk van hen, terwijl ze toch samen waren....

Daar zaten ze dan weer samen in eenzelfde vertrek, tegenover elkander. In beiden leefde de herinnering van hun vroegere geluk, toch ook nog niet zoo heel lang geleden; aan de langzaam-aangeslopen bitterheid om kleine teleurstellingen, aan de verwijdering, die stap voor stap gekomen was; aan de hevige tooneelen, die zich tusschen hen op het laatst hadden afgespeeld.... En toch, hoe wonderlijk, hoe wonderlijk, het was hun of dat alles niet gebeurd was; althans: of het niet van betekenis was geweest, of het er eigenlijk niet zoo erg op aankwam. Er was maar één aangelegenheid op de wereld, die er op aankwam. En dat was Wiesje's gezondheid. Dat was Wiesje's leven, dat, o God, misschien wel op het spel stond....

Daar zaten ze dan samen, en het gemeenschappelijk verleden was buiten hun aandacht gesteld. Ze zaten daar niet samen als de man en de vrouw, die elkaar hadden verongelijkt; die elkaar en zichzelf teleurgesteld hadden, die van het leven illusies hadden gemaakt, welke niet bevredigd waren en hun aldus tot toorn en wanbegrip hadden gevoerd. Neen, neen, neen, dat alles deed hier niet ter zake. Gold niet. Bestond niet. Hier waren de vader en de moeder bijeen, en niets, geen verleden en geen heden gold, alleen het kind. Hun beminde kind....

Als de dokter met de blijde mare komt, dat dit kind zoo goed als gered is, — want een operatie is niet noodig; alleen zou het voor de zekerheid nog eenige dagen in observatie daar blijven,

— hebben beiden een diep gelukkigen blik. Eenzelfden blik. Eenzelfde geluk. Om eenzelfde oorzaak. Als ware zij tezamen slechts één, eenzelfde mensch..

Dien avond had mijnheer Winters zijn vrouw naar haar woning gebracht, en hij was bij het afscheidnemen weder koel en teruggetrokken geweest. Het leven van het kind was zoo goed als gered; en wat hen te zamen gebracht had, de angst om hun gemeenschappelijk bezit, was opgeheven. De pijn van de herinnering kwelde weer. Beiden hadden hun eigen leven hervat.

Maar op den avond voor Kerstdag, als mevrouw Winters de kleine, die wel vermoeid maar bijna geheel hersteld is, komt halen, vindt ze haar man eveneens in de wachtkamer. Hij doet kil en onverschillig, doch bij den aanblik van hun weergevonden lieveling schreien ze samen. En zóó verrukt van geluk is de vader, dat hij met hen in het rijtuig stapt. Aangekomen, moet hij Wiesje naar binnen dragen. In de woonkamer wil hij haar neerzetten, maar de kleine engel laat hem niet los; stijf houdt ze de armpjes om zijn hals geklemd en het zoetstemmetje vleit: „Papa moet hier blijven. Papa zal Wiesje nu niet weer alleen laten”.

En als de vader zich zacht verweert, babbelt de kleuter, nog aldoor met de armpjes stijf om zijn hals, verder. — „Je moet niet meer zoolang weggaan, hoor. Het was zoo naar in huis zonder jou. Mama en ik hebben zoo gehuild. Waarom deed je dat? Maar nu moet je bij ons blijven... bij mamma en Wiesje...”

Het is den vader te machtig. De groote afhangende snor beweegt wonderlijk op en neer. Het is of zijn keel slikken moet maar niet kan.

De moeder heeft ontroerd het gelaat afgewend.

Maar dan springt de kleine ineens van de sofa. — „O, maar kijk eens, kijk eens,” juicht ze, en wijst naar de andere kamer, waar de kerstboom in al zijn naiëve glorie brandt, — op moeders wensch door het dienstmeisje aangestoken om de kleine bij haar thuiskomst te verrassen.

Het kleine ding is er al op toegelopen, en klapt in de kleine handen. Maar vermoeid valt zij dadelijk op een laag stoeltje in de nabijheid neer. De vader heeft haar al opgenomen en steekt haar omhoog tot vlak voor den boom. De moeder, ontroerd, is genaderd.

— „O, o, o,” juicht in extaze de kleine engel, — „o, o, o, wat is dat mooi. Wat is alles mooi. En wat zijn jullie lief.”

En het kind komt er niet op uitgekeken. Het kleine krullekopje moet in alle zilveren ballen kijken om haar lieve toetje erin toe te lachen. En als ze alles goed gezien heeft, wil ze dansen.

— „Geef me nu allebei een handje, zooals vroeger,” jubelt ze, — „allebei Wiesje een handje”....

De ouders beduiden haar, dat het dansen haar te veel vermoeien zou. — „Dans dan samen voor me,” klinkt het zoete stemmetje, — „geef elkaar een hand en dans... toe, toe.”

Iets wonderlijks geschiedt nu in de ouders. In beiden gelijktijdig. Zooals ze gelijktijdig doodelijk beangst waren geweest, en gelijktijdig bedwelmend gelukkig daarna, zoo zijn beiden thans gelijktijdig tot in het diepste van hun ziel geroerd, zóó, dat ze gelijktijdig vol van overgave de daad volvoeren, die kleine en toch zoo alles omvattend groote daad tevens: ze reiken elkaar de hand. Spontaan. Volkomen gelijktijdig neigen ze dan ook de hoofden tot elkander, om met een kus het heerlijk Vredesfeest, hun Vredesfeest te vieren. Het geluk doorstroomt hen bei-

den. Het geluk van het Heden. Al het voorbije leed is met één lief woord van dit kind in de eeuwige vergetelheid geworpen. Niets is er meer, dat hen scheidt. Ze hebben het als in een openbaring gezien in dit oogenblik van mateloos ontroeren. Ze zijn niet gescheiden. Ze zijn verbonden. Verbonden voor altijd doorden zoetsten band: dit kind.

JOB STEYNEN.

BLADKAKTUSSEN.

DE liefhebberij voor Vetplanten of Succulenten begint in ons land weer meer en meer toe te nemen, zoozeer zelfs, dat een Ned. Vereeniging voor Vetplantenverzamelaars „Succulenta”, die een eigen orgaan uitgeeft en die ten doel heeft de liefhebberij voor deze planten aan te wakkeren, is opgericht.

Onder de Vetplanten nemen de Kaktussen een aller-eerste plaats in om haar grillige, dikwijls interessante vormen en haar mooie bloemen. Het geslacht *Phyllocactus* of Bladkaktus, is zeker wel een der mooiste en belangwekkendste van deze interessante plantenfamilie. Dit geslacht ontleent haar naam aan de stengels, die, zooals de afbeeldingen op de volgende bladzijde doen zien, nu eens driekantig, dan weder afgeplat, doch steeds helder groen zijn, waardoor zij geheel het voorkomen van eigenaardig gevormde bladeren hebben, waar zij dan ook door velen voor worden aangezien.

Deze eigenaardige stengels zijn gewoonlijk geleed, aan de randen min of meer gekarteld en aan de inkammen van grootere of kleinere bundeltjes borstels voorzien.

Een goed gezonde, flink uitgegroeide *Phyllocactus* is lang geen

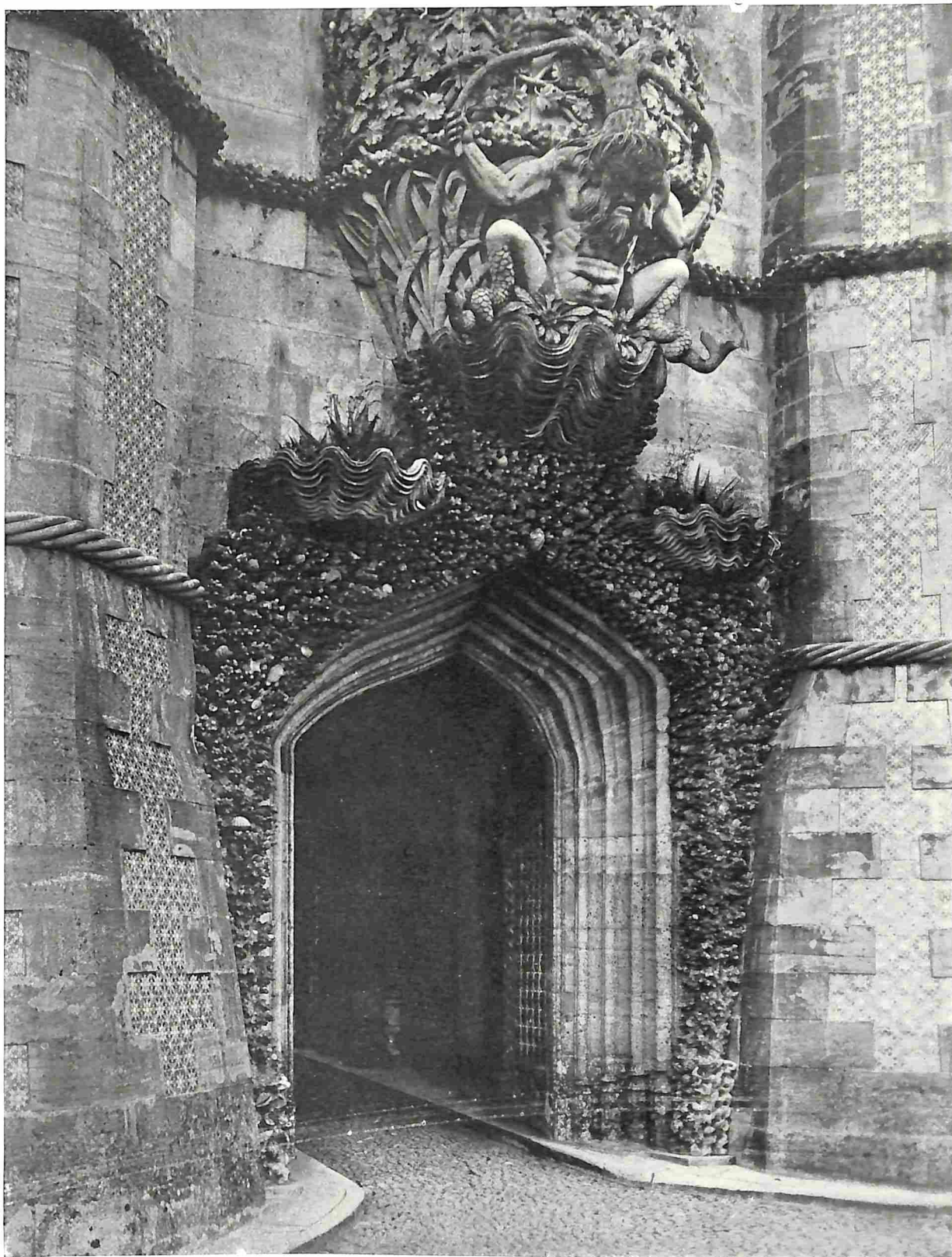

Foto D. C. Lomeline.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL. POORT VAN HET PALEIS VAN LA PENA.

leelijke plant, doch bijzonder mooi zijn haar groote bloemen, en een in bloei staande Bladkactus zal dan ook steeds ieders aandacht trekken.

Zeer uitgebreid is dit in tropisch Amerika tehuis behorende geslacht niet; men vindt er soorten onder met groote vuurroode bloemen, die inwendig een bijzonderen blauwpurperen gloed vertoonen, doch er zijn er ook bij, wier bloemen schitterend wit zijn. Daarbij zijn er door de kweekers een aantal kruisingen gewonnen, zoodat er thans van bestaan, wier bloemen alle tinten tusschen zuiver wit en donkerrood vertoonen.

De hier afgebeelde planten zijn beide dergelijke kruisingen. De *Phyllocactus speciosissimus* heeft middelmatig groote, donkerroode bloemen, die in grooten getale aan het einde van de drie snijdige stengels verschijnen, die van *Ph. Pfersdorffii* zijn schitterend wit, staan wijd open en hebben daarbij de bijzondere eigenschap een heerlijken geur te verspreiden, die aan Tuberozen doet denken.

Jammer is het, dat die pracht zoo kort duurt; gewoonlijk gaan de bloemen tegen den avond open, bloeien des nachts en ook nog den volgenden dag, nu en dan ook wel een tweeden dag, doch dan is het ook zeker afgelopen en verwelken zij.

De Bladkactus zijn betrekkelijk gemakkelijk in de kultuur; zij verlangen een humusrijken grond, die echter rijkelijk met scherp zand en wat fijn geklopte potscherven moet vermengd worden; ook mogen zij in niet te groote potten staan. Goed gezonde planten groeien vrij sterk en verlangen gedurende haar groeitijd tamelijk veel water. Van half Mei tot half September kan men ze buiten zetten op een matig zonnige plek, doch ook voor het raam van een goed geluchte serre groeien zij zeer goed.

Van half September af zet men ze zoo licht en zonnig mogelijk voor het raam van een slechts matig warme kamer of serre; ook geeft men ze gaandeweg minder water. Des winters mogen ze slechts weinig gegoten worden; doch geheel uitdrogen mogen zij niet.

Wanneer men de Bladkactus des winters zoo licht en zonnig mogelijk zet en ze vooral noch te koud, noch te warm houdt, heeft men de meeste kans, dat zij den volgenden voorzomer weder volop zullen bloeien.

E. TH. W.

Het „Oude Raedthuys” te Haarlem

EN van Haarlems oudste, en tevens merkwaardigste gebouwen gaat een tijdperk van herleving en wedergeboorte tegemoet, nu de oudheidkundige vereeniging *Haarlem* er haren zetel heeft opgeslagen.

Betere keuze had men niet kunnen doen, zoowel wat de centrale ligging in het hart der Spaarnestad als wat het gebouw zelf betreft. Want nergens beter kon de omgeving zich aanpassen bij de instelling, en bezwaarlijk had men elders een perceel kunnen vinden, meer in overeenstemming met het archaeologisch karakter van het genootschap. Dezelfde geest des behouds, die in een tijd van moderniseering en verfraaiingscommissies het aloude stadhuis op deze zelfde plaats spaarde, spaarde ook dit in waarheid eeuwenoude pand en behoeftte het voor den hamer des sloopers. Elders in den lande heeft men, om aan een oudheidkundige vereeniging eene passende behuizing te verschaffen, nieuwe gebouwen moeten oprichten in antieke bouwde; hier vond men een historisch gebouw, in de hoofdlijnen onveranderd gebleven gedurende vele eeuwen.

Hoewel de juiste tijd der stichting onbekend is, zeker is het dat men van dit voormalig stadhuis, op den hoek van de Groote Markt en Smedestraat, reeds in de 13de eeuw gewag vindt maakt. De Hoofdwacht, zooals men het gebouw nog pleegt te noemen ofschoon het reeds geruimen tijd die bestemming mist,

PHYLLOCACTUS SPECIOSISSIMA.

bezit eene physionomie welke zelfs te Haarlem, dat nog zooveel typische gevels rijk is, zich onderscheidt door het sterksprekend antieke karakter. Opgetrokken in gebakken en gehouwen steen, vertoont die gevel den bouwtrant van de helft der 17de eeuw. Boven den hoofdingang bevindt zich een balkon met twee leeuwen, die wapenschilden vasthouden. De verdieping boven dit balkon vertoont nog de origineele raamomlijstingen, met luiken en festoenen van wapentuig daartusschen. Het balkonvenster is versierd met een fronton, en daarboven gespannen festoenen; de balustrade boven de kroonlijst dagteekent echter van lateren tijd, evenals de kozijnen in het benedendeel van den gevel en hunne omgeving. Het opschrift van het balkon luidt:

Wanneer de Graef hier op het Sand
Sijn Princen woninch had geplant
Soo was dit loflick oud gesticht
Tot Haerlems Raedthuis ingericht.

Deze regels werden in de eerste helft van de 17de eeuw hier opgesteld om de herinnering te bewaren, dat in het midden van de 13de eeuw het tegenwoordige stadhuis het hof van graaf Willem II was, toen de Groote Markt nog „het Sand” heette en door een smal watertje, de Beek, doorsneden werd. Het gebouw op den hoek van de Smedestraat stond voor 't minst op de plaats waar zich eenmaal het oudste stadhuis van Haarlem verhief. Want, schreef v. Lennep in „*De Uithangteekens*,” dat het datzelfde loflick gesticht is, zal wel niemand beweren. En inderdaad, nadat de graaf van Holland het tegenwoordig stadhuis metterwoon verlaten had en dit door de stedelijke vroedschap was betrokken, werd het oude raadhuis op een onzeker gebleven tijdstip verkocht, en ging in vreemde handen over. Verschillende bewoners volgden elkaar in het historische perceel op. Het werd o.a. het eigendom van den boekdrukker Mr. Jan van Zuren, die in 1561 burgemeester van Haarlem was; in 1613 werd het bewoond door Emerentia van Zuren, weduwe van Arnout van Berensteyn, terwijl het in 1641 vermeld werd als „het huys daer het vergulde Lampeth uythangt, voormaels geweest zijnde het oude Raedthuys der Stadt Haarlem.” Omstreeks de helft van de 17de eeuw kwam het in het bezit van Mr. Scipio Ormea, die waarschijnlijk aan het huis zijne tegenwoordige uitwendige gedaante gaf. De archivaris C. J. Gonnet meende dat deze eigenaar, wiens Romeinsche naam reeds liefde tot het classicisme deed veronderstellen, en die zijne herinneringen aan de Curia Hostilia op het Forum te Rome wenschte te bestendigen, het perceel in den tegenwoordigen toestand bracht. Hoeveel er toen van het oorspronkelijke oude stadhuis bewaard bleef, dit zou een open vraag blijven.

Sedert ging het perceel van de eene hand in de andere over, totdat eindelijk, op 17 Mei 1755, de gemeente weer in 't bezit kwam van het vroeger vervreemde eigendom. Het werd toen gekocht door de stad Haarlem om te dienen tot een hoofdwacht voor de schutterij, welke tot dusver haar lokaal had gehad in het stadhuis. „Viellicht,” schreef Dr. te Lintum in zijn werkje over *Das Haarlemer Schutzenwesen*, „weil die Magistratherrn ihren Tempel zu erhaben fanden um darin die „burgertjes” verbleiben und exerciren zu lassen. Für den guten Fortgang der Uebungen war dies indessen ein grosses Hemmnis: gleich wurde über Rauch und allerhand Hindernis im neuen Wachtgebäude geklagt, und bald gingen die Uebungen den Krebsgang.”

Toen Nederland bij Frankrijk was ingelijfd, werd hier eene afdeeling Fransche troepen ingekwartierd, die steeds gereed was om den wil van den keizerlijken prefect te Amsterdam ten uitvoer te leggen, voor 't geval dat de Hollandsche maire en de leden van de municipaliteit er geen lust in hadden. Men kon van dit centrale punt uit spoedig optreden; de hoofdwacht had de verdienste eerbied voor de landswetten in te boezemen, niet alleen aan de stedelijke regeering, maar ook aan het volk. En het Haarlemsche volk gaf in roerigheid en weerbarstigheid dat van Amsterdam weinig toe. Maar niet lang vervulde het oude gebouw deze nieuwe bestemming. Op den avond van 17 Nov. 1813 bracht de *Opregte Haarlemsche Courant* de eerste berichten van Napoleons val. Het leger der Geallieerden, Pruisen en Kozakken, kwam over de grens, in den Haag hadden eenige volksleiders zich reeds met de Oranje-karde getooid, en ras sloeg de beweging over naar Haarlem. Reeds den volgenden avond was de Hoofdwacht ledig, en de Groote Markt vol. Op den toren werd de Oranjevlag geheesen, en op het voormalige Sand dansten de burgers en burgersen even vroolijk als in het revolutiejaar 1795, maar ditmaal zonder den Fransen vrijheidsboom. Dien had men te duur moeten betalen!

Na dien tijd werd op het oude raadhuis geen vreemde krijgsknecht meer gezien; het diende als van ouds voor de stedelijke burgerwacht. Doch ook deze ging voorbij; en toen met het einde van 1918 de overeenkomst met het Rijk en het Nederlandsche

PHYLLOCACTUS PFERSDORFFII.

Wapenmagazijn expireerde, verkreeg de vereeniging *Haerlem* het verweerde en uitgewoone, maar altijd nog stevige gebouw in huur voor onbepaalde tijd. Het zal voortaan dienen voor de vergaderingen, voordrachten en kunstbeschouwingen, van dat genootschap uitgaande, voor het archief, de boekery, de collectie afbeeldingen van Verdwindend Haarlem, enz. Maar er zal nog wel wat water door het Spaarne moeten loopen alvorens het zoo ver is. Want in zijn tegenwoordigen toestand mag van het oude gebouw gezegd worden, dat het „more ornamental than useful” is. Om het voor zijne nieuwe bestemming geschikt te maken zal er inwendig heel wat verbouwd moeten worden alvorens de volgetimmerde ruimte herschapen zal zijn in geschikte lokalen voor bestuurskamer, bibliotheek, vergaderzaal, wachtkamer, vestiaire, enz. Daarvoor is geld, veel geld noodig — men vertrouwt het te zullen krijgen. Want, zoo leest men in het laatste jaarverslag:

„Wie twijfelt is verloren. Toen de toren weer op het stadhuis zou geplaatst worden, waren ook velen misnoedig, en toch hebben wij, zonder ons tot de leden in het algemeen om hulp te wenden, de 12000 gulden bij elkaar gekregen. En nu geldt het onze eigen zaak, nog veel meer dan bij den toren.” S. KALFF.

BARBARIJSCH E SCHAPEN.

(Vervolg van blz 609.)

ER was bijna een heftige klank in haar stem welke niet langer strijd lustig was.

„Maar als uw man gaat?”

„Misschien ga ik niet,” herhaalde ze. „Wij vrouwen zijn niet als de gesluierde vrouwen. Westersche vrouwen zijn geen slavinnen.”

„Maar hij zal doen wat hij verkiest, dat zag ik in zijn oogen toen ik met hem sprak bij de rivier.”

„Hij is mijn meester niet.”

„Ik zou uw slaaf zijn.”

Zij waren nu bij de opening van den pas en wandelden aan den voet van den berg op welks top zich de rots verhief die de vorm had van een rustende kameel.

„U moet niet zoo tegen mij spreken,” zei Lady Wyverne.

„Ik zou uw slaaf zijn,” herhaalde hij, alsof hij haar niet had gehoord.

„Maar,” antwoordde ze met een zwakke poging om weer een luchtigen toon in hun gesprek te brengen, „maar in dit land zijn het juist de vrouwen die gelijk zijn aan slavinnen.”

„De donker getinte vrouwen! Maar u, u is blank. U is als een diamant, als een van de diamanten die u draagt.”

Zijn hand ging onwillekeurig naar den zwaaienden ketting, maar hij trok haar terug, een sterke poging doende om zich te beheerschen.

„De donkere mannen aanbidden de blanke vrouwen. U is als de zilveren maan. U is als de zon als haar licht schijnt op het groote gebed na de vasten van Ram-a-dan. Als ik u zie, zie ik naar het Oosten. Weet u dat niet?”

Terwijl hij sprak sloeg hij haar steeds sluw gade. En toch was hij hevig bewogen, door een dubbele begeerte naar bezit. Twee harten schenen er te kloppen in zijn borst, het hart van een roover en het hart van een minnaar. De twee heerschende hartstochten van den Arabier waren gelijktijdig in hem aan het werk. Op dat oogenblik was hij in staat aan Lady Wyvernes voeten te vallen en zijn leven in haar handen te stellen, als zij zich aan hem wilde overgeven. Maar hij was ook in staat haar te vermoorden voor de juweelen ketting om haar hals, indien ze hem weerstond. En hieruit bleek, dat hij een Arabier was. En toch, hoewel Benchaâlal op dat oogenblik in vuur en vlam stond, en niet wist wat hij het volgend oogenblik zou doen, welke daad van hartstocht of ontzetting hij begaan kon, hield hij niet op, het gezicht van zijn gezellin te bespieden. Zijn sluwheid wachtte op het oogenblik dat haar gezicht hem een teeken zou geven dat hij alles wagen mocht.

Zij had zijn donkere hand naar de diamanten zien gaan, en een oogenblik had zij iets als weersin, zelfs als vrees gevoeld. Maar het ging voorbij. Want ze maakte zich zelf wijs dat de beweging een louter natuurlijke was, in overeenstemming met de vergelijking welke hij maakte. Desniettemin was er in de manier waarop zijn hand uit de plooi van zijn kleeren was geschoten iets geweest dat haar had doen schrikken en dat haar zenuwen hooger gespannen had gelaten dan te voren.

Hij wist dat, en zijn volgende woorden waren opzettelijk smachtend geweest, als de woorden van een dichter.

„Weet u dat niet?” herhaalde hij, haar wat dichter naderend, zoodat zijn heen en weer zwaaiende mantel haar zachtjes aanraakte terwijl hij liep.

„Als ik met zonsondergang bid, keer ik mij naar Mecca, maar als ik 's avonds bid, keer ik mij tot u. En u, zult u mijn gebed nooit verhooren?”

„Stil!” zei ze.

Ze sprak rustig, nauwelijks afkeurend. Daar ze voor het laatst de woestijn zou zien, was er zeker geen reden om niet naar de stem der woestijn te luisteren. En in dezen woestijn-man zag ze voor het oogenblik de verpersoonlijking van de woestijn. Morgen zou het woestijn-visioen voor altijd voor haar oogen verdwenen zijn en de stem zou haar ooren nooit meer bereiken. Zij zou haar leven met Crumpeet weer hervat hebben.

Ook verhinderde haar gevoel van wrok tegenover haar man haar, toornig te worden op een ander.

In antwoord op haar schijnberisping was hij plotseling stil

geworden. Zij wandelden zeer langzaam verder. Ze hoorde het tikken van haar hooge hakken op den harten weg en dacht aan het geklikklak van schoenen op de trottoirs van Parijs. Toen dacht ze aan de naakte voeten van den Spahi die de steenen der rivier hadden omklemd als handen, en hoe ze gedroomd had van die voeten, zachtjes tredend over de zandvlakten der woestijn, met de voeten eener vrouw naast hen.

Welnu, nu traden de voeten eener vrouw naast hem en in de richting der woestijn.

Voor een oogenblik gaf zij zichzelf over aan een droombeeld. Ze zag het onmogelijke waarheid geworden. Veronderstel dat zij haar gril eens toegestaan had zich te ontwikkelen, veronderstel dat ze eens een koppige, hartstochtelijke, roekeloze vrouw was, inplaats van een grillig, op pretjes belust schepseltje!

Veronderstel eens dat ze door den Spahi was ontvoerd, dol verliefd op hem geworden was! Veronderstel dat ze nu werkelijk de groote reis ondernomen hadden, dat ze het verleden voor altijd achter zich gelaten had, verborgen in de rotsen van den pas als een afgeworpen last, dat de woestijn zich voor haar opende en dat ze haar lot had verbonden met het donkere volk van de woeste plaatsen der aarde! Hoe buitengewoon zou dat zijn! Voor een oogenblik verlustigde haar lichtzinnige grilligheid zich in dat spel harer fantasie, speelde er mee als een kind met een gekleurde bal, omhoog geworpen in het licht. Ze dwong zich zelf te leven in dien droom.

Ja, het was zoo. Haar oude leven was voor altijd voorbij. Zij had het allervreemdste gedaan dat een vrouw ooit gedaan had. Wat zouden ze over haar praten in haar vroegere verblijfplaatsen, in de boudoirs van Parijs en Londen, op de wedrennen van Newmarket en Ascot, op de heidevelden van Schotland, onder de mistige bergen! Wat zouden ze van haar zeggen. Kwam dat er wat op aan? Zij waren niets meer voor haar, die vrienden en bekenden van het verleden. Hun taal zou nooit meer de hare zijn, noch hun liefhebberijen en manieën. Van de tirannie der mode was ze voorgoed bevrijd, van de veranderende gebruiken van den tijd en van het leven. Naar het onveranderlijke Oosten richtte ze haar gezicht, naar het land dat altijd hetzelfde blijft!

Voor het oogenblik was ze zóó onder den indruk van het droombeeld dat ze bijna de vrouw was over wie ze dacht en hij, de Spahi, werd voor haar bijna de meester van die vrouw. Of slaaf? Hoe was het? Hoe zou het zijn?

Foto C. Steenbergh.

HET „OUDE RAEDTHUYS” TE HAARLEM.

Terwijl ze zich zelf die vraag stelde, zag ze Benciaâlal aan met een uitdrukking in haar oogen welke er nooit te voren in geweest was als ze hem aangekeken had, een vragende uitdrukking, zoo vrouwelijk, en toch zóó zoekend, dat het hem deed schrikken en aan haar persoonlijkheid een nieuwe bekoring toevoegde, de bekoring van het geheimzinnige. Zij waren dicht bij de opening in den pas. De woestijn lag voor hen. In de verte konden ze haar reeds zien. Hun voeten raakten bijna den rand van haar uitgestrektheid, en haar magnetische wind streek zuchtend over hun wangen.

Het scheen Benciaâlal op dat oogenblik toe dat de gebeurtenissen een toppunt gingen bereiken, door het noodlot op bijna dramatische wijze voorbereid. De drie visioenen, dat van de diamanten, de zoekende oogen zijner gezellen en de in maanlicht badende woestijn waartoe hij behoorde, deden zich voor zijn blikken bijna als één voor. Zij waren met elkaar vermengd, samengesmolten tot één geheel. En dat geheel moest hij hebben. Het moest het zijne zijn, nu. Hij kon er niet langer op wachten. De juweelen, de vrouw en de woestijn, ze moesten hem toebehooren, nu. Zijn donkere hand schoot weer te voorschijn en sloot zich om Lady Wyvernes hand. Hij sprak niet, maar de greep van zijn hand verschrikte Lady Wyverne en toonde haar onmiskenbaar dat ze in gevaar was. Die greep was despotisch. Het was evenzeer de hand van een roover als van een minnaar, een hand die even gemakkelijk, misschien met evenveel plezier, in stukken kon scheuren als liefkoozen. En zijn oogen welke de hare ontmoetten, beantwoordden nu de vraag welke haar blikken hem gesteld hadden, beantwoordden ze met een woeste openhartigheid, welke geen twijfel overliet. De barbaar brak zich baan naar het licht, de dunne korst van beschaving welke hem bedekt had verbrijzelend, zoo als een ijzeren staaf een ruit verbrijzelt. De woestijn overviel Lady Wyverne, en de woestijnman overviel haar, zich toonend zooals hij werkelijk was.

Toen zijn hand haar hand greep deinsde ze instinkmatig terug. Dadelijk schoot zijn andere hand uit en greep niet haar andere hand, maar de diamanten ketting om haar hals.

De geheele man gaf zich bloot in die twee snel opeenvolgende handelingen.

Toen de dunne vingers van den Spahi zich om de diamanten sloten, kende Lady Wy-

verne de diepte van haar dwaasheid en er kwam een walging van afkeer over haar waarin de woestijn gelijk met den man veroordeeld werd. Traditie snelde naar haar plaats in haar natuur terug waaruit grilligheid haar verbannen had.

Haar hart riep luid om de gezegende bescherming van het alledaagsche dat ze verworpen had, en de eigenaardige afkeer, welke zoo veel blanke mensen voor de donkere rassen der aarde voelen, steeg plotseling in haar op, steeg even hoog als in haar man.

Al dit heftig terugdeinzen van haar natuur voelde de Spahi zoodra het geboren was. Zijn rechterhand liet de hare los en greep eveneens begeerig naar de juweelen. Het verwerpen van den minnaar deed den hartstochtelijken roover in hem geboren worden.

Zijn handen rukten aan de diamanten.

Verscholen tusschen de rotsen aan den rechter kant van den weg, had een spiedende man gedurende eenige seconden, welke hem lange nachten van ondoordringbare duisternis toeschenen, met vaste hand een geweer aan zijn schouder gehouden, zijn vinger op den trekker. Eén reden alleen had hem van vuren weerhouden, een vreemde, maar verschrikkelijke besluiteloosheid in zijn hart.

Hij wist niet of hij den man of de vrouw op den weg wilde neerschieten.

Terwijl hij wachtte, stil als de rotsen die hem verborgen, schrok de vrouw terug van den Spahi en zijn hand liet de hare los en strekte zich uit naar haar juweelen.

Toen wist de man tusschen de rotsen. Hij ging iets op zij en richtte zijn geweer op den Spahi.

Maar vóór hij kon vuren kwam een wild aanstormende gestalte op den Spahi af, zijn helder groen kleed duidelijk zichtbaar in het maanlicht; en de handen die de diamanten omgrepen braken de ketting welke hen verbond, toen de Spahi op den weg neerzeeg met een mes tusschen zijn schouders.

„Allah! Allah! Allah!”

De lange, woeste kreet steeg op in den nacht.

Sir Claude sprong op den weg. Toen zijn armen zich om zijn vrouw sloten, steeg de kreet weer op.

„Allah! Allah! Allah!”

Toen stierf hij weg in zacht gehuil, als van een dier, terwijl de waanzinnige Marabout op zijn knieën zonk, naast het lichaam van den Spahi, en voorzichtig een voor een de juweelen begon op te rapen, die er over verspreid lagen, glanzend in het maanlicht als woestijn-kristallen.

Toen de dag aanbrak, slenterde de Arabische jongen lui naar den oever van de rivier, totdat hij zijn hoekje in de rotsen bereikt had. Daar hurkte hij neer, sloeg zijn boernoes om zijn tengere gestalte, haalde zijn rieten fluitje te voorschijn, hield zijn donkere vingers op de openingen en speelde in den zonneschijn het luchtig wijsje dat was als de grilligheid, verpersoonlijkt in muziek.

EINDE.

Ontvangen boeken.

F. W. Drijver, *Velerlei beelden*. Amsterdam, Scheltema & Holkema's Boekhandel.

„Schetsen in Folklore” had ik dit bundeltje kunnen noemen, deelt de schrijver in een woord vooraf mede. Die enkele woorden zeggen, naar we gelooven, onzen lezers genoeg. Want dadelijk begrijpen zij, dat we hier met een verzameling van soortgelijke schetsen te doen hebben, als die welke wij van denzelfden schrijver

zoo dikwijls en zoo gaarne in dit blad plaatsten. Behoeft het werk van onzen zoo 'gewaardeerden medewerker nog verdere aanbeveling? Behoeven wij nog te zeggen, dat de heer Drijver een snuffelaar op „het omvangrijke gebied der geschiedenis” en een „onderzoeker van het onbegrensde gebied der verdichting” is, wiens arbeid niet alleen eerbied verdient, maar die de resultaten van zijn nasporingen steeds in aangenamen vorm kleedt, ons op beknopte wijze tal van folkloristische wetenswaardigheden vertelt, welke in belangrijke mate bijdragen tot de kennis van het gevoelen en denken der menschen in verschillende tijden?

Het lijkt ons waarlijk overbodig.

Bepalen wij er ons dan ook toe, mede te deelen, dat „Velerlei beelden” in smakelijk kleed is gestoken, 26 platen bevat, en dat het „Register van personen en zaken” zeer de waarde van het werk verhoogt, dat niet behoort tot de boeken, welke na aanschaffing en lezing een rustig plaatsje in de boekenkast krijgen, maar dat nog herhaaldelijk en met vrucht door folklorevrienden zal worden geraadpleegd.

De leer der erfactoren en hare toepassing op den mensch. Rede, uitgesproken bij het aanvaarden van het ambt van buitengewoon hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Groningen, op Zaterdag 20 September 1919, door Dr. Tine Tammes. Bij J. B. Wolters, Groningen—den Haag, 1919.

Japansche Spreekwoorden.

De wil dringt door tot in den hemel. (Waar een wil is, is ook een weg).

Veel koks bederven de brei.

Stelen uit armoede en dichten uit verliefdheid.

Bij liefde komt geen overleg te pas.

Geld uitgeven om een dief te vangen. (Met goed geld naar kwaad geld smijten).

Een reiger op een mesthoop. (Een vlag op een modderschuit).

Lasterpraatjes houden maar vijfenzeventig dagen stand. (Al is de leugen nog zoo snel....).

DE R.

HET MEER DE IJZEREN MAN BIJ VUGHT (NOORD-BRABANT).